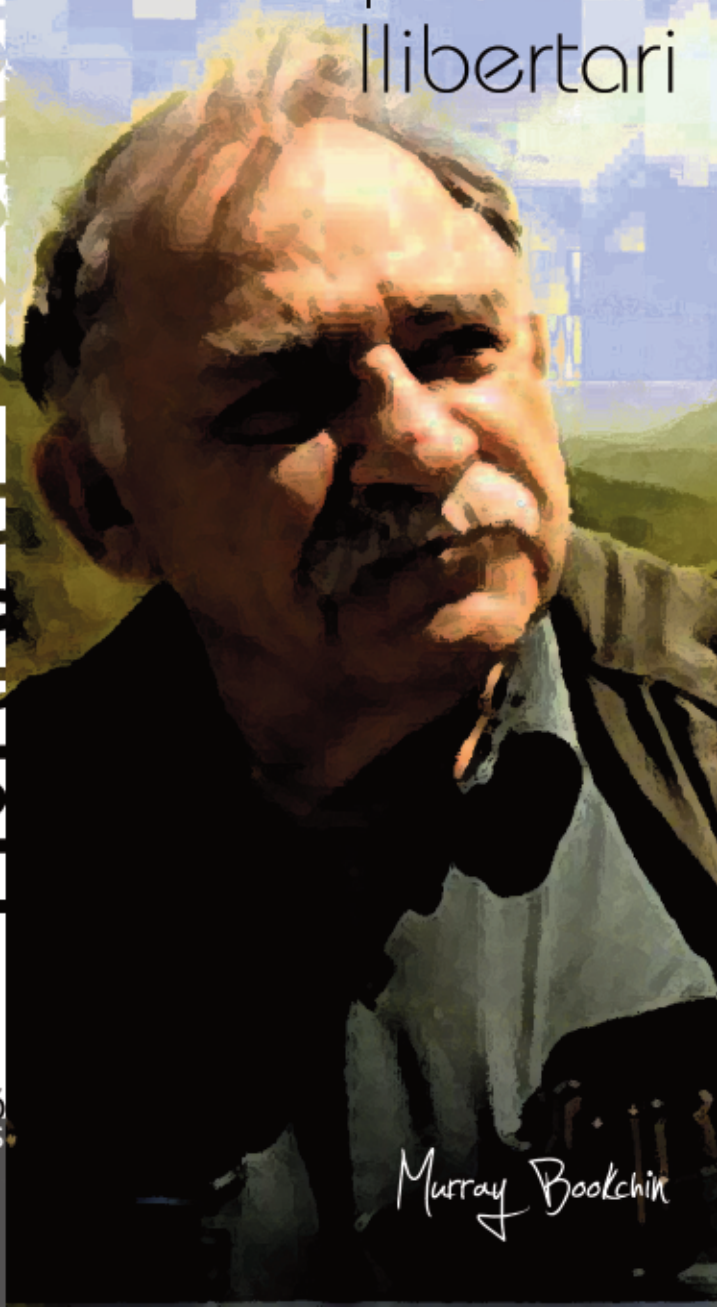

MURRAY BOOKCHIN

Sis tesis sobre
municipalisme
llibertari

Col·lecció
Fulletons

biblioteca
social
d'Or

Murray Bookchin

Sis tesis sobre municipalisme llibertari

Murray Bookchin

Copia i difon per tots els mitjants possibles.
La cultura com a eina de lluita.

Editat i traduït al català per:

Biblioteca Social d'Olot. Març del 2011.
Plaç/ Cinema Colon,4
17800 Olot.
<http://www.bsolot.info/>

La **Biblioteca Social d'Olot**, és part de la **CNT-AIT d'Olot**.

Índex

Tesi I	Pag. 4
Tesi II	Pag. 5
Tesi III	Pag. 8
Tesi IV	Pag. 10
Tesi V	Pag. 14
Tesi VI	Pag. 16

Aquestes tesis ens anticipen la visió de la possibilitat d'un municipalisme llibertari, i una nova política definible com un doble poder, que pot ser contraposat mitjançant les assemblees i les formes con-federals a l'Estat.

Tesi I

Històricament, la teoria i la pràctica social radical s'han centrat sobre les dues zones de l'activitat social humana: el lloc de treball i la comunitat. A partir de la creació de la nació-estat i de la Revolució Industrial, l'economia ha anat adquirint una posició predominant sobre la comunitat -no només en la ideologia capitalista, sinó també en els diferents socialismes, llibertaris i autoritaris, que han anat apareixent a l'últim segle. Aquest canvi de posició del socialisme des d'una postura ètica a una econòmica és un problema d'enormes proporcions que ha tingut àmplia discussió. El que és més important dins d'aquest punt són els socialismes en si, amb els seus preocupants atributs burgesos, estranyament adquirits, un desenvolupament principalment revelat per la visió marxista d'arribar a l'emancipació humana a través del domini de la naturalesa, un projecte històric que presumiblement estableix la «dominació de l'home per l'home»; és el raonament marxista i burgès del naixement d'una societat de classe com a «precondició» a la emancipació humana.

Desafortunadament l'ala llibertària del socialisme -els anarquistes- no han avançat consistentment en la prevalença de la part moralista sobre l'econòmic. Encara que potser ho han desenvolupat a partir del naixement del sistema fabril, locus classicus d'explotació capitalista, i de, naixement del proletariat industrial com a «portador» de la nova societat. Amb tot el seu fervor moral, l'adaptació sindical a la societat industrial i la imatge del sindicalisme llibertari com a infraestructura del món alliberat, va suposar un canvi apreciable en l'èmfasi intencional des del comunitarisme cap al industrialisme; de valors comunals a valors fabrils [1]. Alguns treballs que han adquirit santedat doxogràfica dins del sindicalisme, han servit per enaltir el significat de la fàbrica i, de forma més general, el lloc de treball dins de la teoria radical, i això per no parlar del paper messiànic del «proletariat». Els límits d'aquesta anàlisi no necessiten ser igualment analitzats en aquest article. En forma superficial, em sembla que estan justificats amb els fets esdevinguts en l'època de la Primera

Guerra Mundial i els anys 30.

Avui dia la situació és diferent, i el fet que puguem criticar-los amb la sofisticació que ens dóna la perspectiva de dècades, no ens dóna dret a patrocinar el descrèdit del socialisme proletari per la seva falta de visió futura.

No obstant això ha de fer-se la matisació: la fàbrica i, amb la història, el lloc de treball, ha estat el lloc principal no només d'explotació, sinó també de jerarquies, a això cal afegir la família patriarcal. La fàbrica no ha servit precisament per «disciplinar», «unir» i «organitzar» al proletariat capacitant-lo per al canvi revolucionari, sinó per esclavitzar-lo en els hàbits de la subordinació, l'obediència i la penosa robotització descerebrada. El proletariat, igual que tots els sectors oprimits de la societat, torna a la vida quan es despulla dels seus hàbits industrials i entra en l'activitat lliure i espontània de comunitzar -això és, el procés vital que dóna significat a la paraula «comunitat». Llavors els treballadors es despullen de la seva naturalesa estricta de classe, que no és sinó la contrapartida del status de burgesia, i es revela la seva naturalesa humana. La idea anàrquica de comunitats descentralitzades, col·lectivament gestionades, estatals, i amb una democràcia directa i la idea de la confederació de municipalitats o «comunes», parla per si sola, així com en una formulació més expressa a través dels treballs de Proudhon i Kropotkin, expressant el paper transformador del municipalisme llibertari com una columna vertebral d'una societat alliberadora, arrelada en el principi ètic antigèrquic d'unitat de la diversitat, autoformació i autogestió, complementarietat i suport mutu.

Tesi II

La Comuna, com a municipalitat o ciutat, ha d'evitar un paper purament funcional d'un estat econòmic, en el qual els éssers humans no tenen oportunitat de realitzar activitats agrícoles, sinó passar a ser un «centre d'implosió» (usant la terminologia de Lewis Mumford) que realci les comunicacions socials internes i l'acostament dels membres de la mateixa, de manera que es demostrï la seva funció històrica transformant, aquesta població gairebé tribal, unida per llaços de sang i per costum, en un cos polític de ciutadans units per valors ètics basats en la raó.

Aquesta funció obertament transformadora, atraurà a l'«estrany» i al «no membre» a l'interior d'un denominador comú amb el tradicional genoi, creant així una nova esfera d'interrelacions: el regne del polissonomos, literalment la gestió de la polis o ciutat. És precisament a partir d'aquesta conjunció de nomos i de polis que deriva la paraula «política», una paraula que ha estat desnaturalitzada i convertida a l'estatalisme. Igualment, la paraula polis ha estat reconvertida com a «estat». Aquestes distincions no són meres disquisicions etimològiques. Reflecteixen, per contra, una autèntica degradació d'aquests conceptes, sent tots i cadascun d'ells d'enorme importància per legitimar finalitats ideològiques. Als antiautoritaris els xoca i rebutgen la degradació del terme «societat» entès com a «Estat», i tenen raó. L'Estat, tal com ho coneixem és un aparell diferent que s'utilitza per dirigir a les classes; és el monopoli professionalitzat de la violència amb la finalitat d'assegurar la subjugació i l'explotació de l'home per l'home. Les teories antropològiques i socials ens ensenyen com l'Estat ha anat emergint lentament a partir de relacions jeràrquiques més obertes, també ens ensenyen les seves diferents formes i quins són el seus graus de desenvolupament, i com es dibuixa dins del concepte de nació estat modern, així mateix ens estan ensenyant, molt possiblement, quin hagi de ser el futur, amb l'Estat en la seva forma absolutament més totalitària.

Així doncs, els antiautoritaris saben també com les nocions de família, lloc de treball, i diverses formes culturals d'associació -en el sentit més complet i antropològic de la paraula «cultura»-, les relacions interpersonals i de forma general, l'esfera de la vida privada, estan, sense cap paral·lelisme, totalment diferenciats, social i intrínsecament, de l'estatisme.

El «social» i l'«estatalisme» poden infiltrar-se l'un en l'altre; així, en aquest sentit, els antics despotismes reflectien la sobirania patriarcal del oikos. L'absorció social pel modern i gegantesc Estat totalitari reflecteix l'ampliació del concepte de «burocràcia» (tant en les seves esferes psicoterapèutiques i educacionals, com en l'esfera administrativa tradicional) evidenciant les imperfeccions que existeixen en totes les classes d'organismes socials.

El sorgiment de la ciutat ens ofereix diversos graus de desenvolupament, no només pel que fa a una nova dominació de la humanitat universal, diferenciada de la parròquia; ens obre la possibilitat de l'espai lliure d'un nou civisme, diferenciat dels llaços tradicionals, és la *gemeinschaften* biocèntrica. Així mateix ens ofereix el regne del polissonomos, la gestió de la polis per un cos polític de ciutadans lliures, en resum, se'ns dóna la possibilitat de la política en una forma diferent a l'estrictament social i a l'estatalisme.

La Història no ens mostra una esfera del polític en estat «pur», tampoc ens dóna una visió major de les relacions socials a nivell de llogarets i grups no jerarquitzats, i tan sols en una època més recent, ha començat a mostrar-nos institucions purament estatalistes. El terme de «puresa» és un concepte que és introduïble en teoria social, a costa de perdre qualsevol contacte amb la realitat segons hem pogut comprovar per la història. No obstant això, existeixen aproximacions a la política, invariablement de caràcter cívic, i que no són, en principi, de caràcter social o estatalista: la democràcia atenesa, les assemblees municipals de Nova Anglaterra, les assemblees de secció de la Comuna de París el 1793, per citar tan sols els exemples més coneguts. De durada considerable en alguns casos, i efímeres en uns altres; i cal admetre totalment que van ser marcades pels nombrosos elements d'opressió que van existir en aquelles èpoques. No es poden compondre traços aquí i allà per oferir la imatge d'un status polític no parlamentari ni burocratitzat, centralitzat o professionalitzat, social o estatal, sinó que cal recollir la imatge ciutadana, reconeixent el paper de la ciutat en la transformació d'una població o d'una aglomeració monàdica d'individus en una ciutadania basada en formes ètiques i regionals d'associació.

Tesi III

Si definim lo social, lo polític i l'estatal amb una concepció absoluta, i estudiem l'evolució històrica de la ciutat com en l'espai en què neix el polític, en forma separada de les idees socials i l'estatal, estem entrant en la investigació d'unes matèries la importància programàtica de les quals és enorme. L'època moderna defineix «lo civil» com a urbanització, la qual cosa suposa una autèntica corrupció de l'acció ciutadana, amenaçant amb englobar els conceptes de ciutat i país, convertint així la dialèctica històrica en alguna cosa in-

intel·ligible en l'actualitat. La confusió entre urbanització i acció ciutadana segueix sent tan fosca avui dia, com la confusió existent entre societat i Estat, col·lectivització i nacionalització o, en aquest sentit, política i parlamentarisme. L'urbs dins de la tradició romana, es referia als aspectes físics de la ciutat, als seus edificis, places, carrers... diferenciant-se de la civitas, la unió de ciutadans en un cos polític. Aquests dos conceptes no van ser intercanviables fins a l'època final de l'Imperi, quan el concepte de «ciudadania» ja havia decaïgut, i havia estat reemplaçat per termes que diferenciaven castes, i que estaven condicionats per l'Imperi Romà; això ens mostra un fet altament rellevant i substancial.

Els grecs van intentar retornar a la civitas deixant l'urbs recrear novament la ekklesia atenesa, a expenses del Senat de Roma. Però van fracassar, i l'urbs va devorar a la civitas sota la forma d'Imperi. Se suposa que els ciutadans lliures, que formaven la columna vertebral de la República, i que van poder haver-la transformat en una democràcia, una vegada que «van baixar» dels Set Pujols en les quals Roma es «va fundar» es «van empetir» usant la terminologia de Heine. La «idea de Roma» mentre que una herència ètica, es va anar reduint en proporció directa al creixement de la ciutat. A partir de llavors, «com més creixia Roma, més es va dilatar aquesta idea; l'individu es va perdre per complet en l'urbs, els grans personatges que conservaven cert poder, ja naixien amb aquesta idea, i s'aprofundia encara més la diferència amb els individus menors».

Aquí podem obtenir una lliçó, i aprendre dels perills de la jerarquia i de la «grandesa»; i a més captar el sentit intuïtiu que suposa la distinció entre urbanització i acció ciutadana, el creixement de la urbs a costa de la civitas. I a més sorgeix una altra qüestió; té la civitas o el cos polític significat tret que literal i protoplàsmicament tingui un contingut? Rousseau ens recorda que «les cases formen l'urbs, però que (només) els ciutadans formen la ciutat». Els habitants de la urbs es conceptuen com a simple «electorat, o com a «votants», o ja usant el terme més degradant utilitzat per l'Estat, «impositors subjectes a gravamen», -un terme que és realment un eufemisme aplicat a un «subjecte»-. Els habitants de la urbs es transformen en abstraccions, i a partir de llavors, en simples «criatures de l'Estat», utilitzant la terminologia jurídica nord-americana en relació al status legal del que és una entitat municipal avui dia.

Un poble, l'única funció del qual política és la de votar delegats, no és poble en absolut; és una «massa», una aglomeració de mònades. La política diferenciada social i l'estatal, suposa la reestructuració d'aquestes masses en assemblees totalment articulades, suposa així mateix la formació d'un cos polític dins de la idea de debat, de la participació racional, la llibertat d'expressió, i a través de fórmules democràtiques radicals de presa de decisions.

Aquest procés és interactiu i autoformatiu. Es pot triar entre seguir a Marx en la idea que els «homes» es formen a si mateixos com a productors de coses materials»; es pot seguir a Fichte dient que són individus èticament motivats; o segons Aristòtil, dir que són habitants de la polis; Bakunin deia que els homes eren els qui busquen la llibertat. No obstant això, quan no existeix una presència autogestionària en totes les esferes de la vida -econòmica, ètica, política- i llibertària, la formació del caràcter que transforma al «home» d'objectes passius en subjectes actius és, lamentablement, inexistent. La Personalitat, és tant una funció, dins de l'acció de «gestió», o millor encara de la comunització, com la gestió és una funció de la Personalitat. Tots dos conceptes, són part del procés formatiu que els alemanys denominen *bildung* i els grecs denominen *paideia*. El lloc on es desenvolupa lo civil, tant si és la polis, la ciutat o el veïnat, és el bressol de civilització humana, després del procés de socialització que suposa la família. I per complicar encara més les coses, la «civilització» civil, és simplement una altra forma de politització, convertint una massa en un cos polític, deliberatiu i racional. Per arribar a aquest concepte de civitas, es pressuposa que l'ésser humà és capaç de reunir-se, superant a les mònades aïllades, pot debatre directament mitjançant formes d'expressió que «vagin més enllà de les simples paraules», i que raonin en forma directa, cara a cara, arribant pacíficament i en comú a punts de vista que permetin prendre decisions factibles, portant-se realment a cap mitjançant principis democràtics. Per formar aquestes assemblees i que a més funcionin, és necessari que els propis ciutadans es formin també, ja que la política és baladí si no, té un caràcter educatiu i si aquesta idea de nova obertura no està promovent un caràcter formatiu.

Tesi IV

Així doncs, la municipalitat no és tan sols el «lloc» on un viu, la

«inversió» de tenir una casa, sanitaris, salut, serveis de seguretat, un treball, la biblioteca, i activitats culturals. La ciutadanització forma, històricament, una nova transició de la humanitat que des de les formes tribals fins a les formes civils de vida, la qual cosa té un caràcter tan revolucionari com el pas dels grups caçadors cap al cultiu de la terra; o com del cultiu de la terra a la indústria manufacturera. Malgrat els absorbents poders de l'Estat, va haver-hi un posterior desenvolupament que va combinar civisme amb nacionalisme, i política amb estatisme; com deia V. Gordon Childe, la «revolució urbana» va ser un canvi tan gran com la revolució agrícola o la revolució industrial. A més es pot comprovar, que la nació-estat, igual que els seus predecessors, porta en les entranyes molt d'aquest passat ja esmentat, i encara no ho han digerit. La urbanització pot completar allò que els Cèsars romans, les monarquies absolutes i les repúbliques burgeses no van poder -destruint fins i tot l'herència de la pròpia revolució urbana-, no obstant això això encara no ha tingut lloc.

Abans d'entrar en les implicacions revolucionàries de les aproximacions al municipi llibertari i de tornar sobre política llibertària, és necessari estudiar un problema teòric: la realització de la política diferenciada de la simple administració. En aquest punt, Marx, en les seves anàlisis sobre la Comuna de París de 1871 ha construït una teoria social radical de considerable imperfecció. La combinació existent en la Comuna, de política delegada, amb l'acció de policia realitzada pels propis administradors, fet que Marx va celebrar profusament, va suposar el major fracàs d'aquesta revolució. Rousseau, amb bastant raó, plantejava que el poder popular no es pot delegar sense que es destrueixi. O bé es té una assemblea popular que ostenta tots els poders, o bé aquests poders els ostentarà l'Estat. El problema del poder delegat, va infectar per complet el sistema de consells: els soviets (Raten), la Comuna de 1871, i naturalment els sistemes republicans en general, tant de caràcter nacional com a municipal, les paraules «democràcia representativa» són una contradicció terminològica. Un poble no pot constituir-se en polissonomos, realitzant la designació del nomos creant legislació, o nomothesia delegant en cossos que exclouen el debat, el raonament, i la forma de decisió que caracteritza l'autèntica identitat de la política. No menys important és la no entrega a l'administració -mera execució de la política- del poder de formular què ha de ser administrat sense entrar en l'activitat habitual de l'Estat.

La supremacia de l'assemblea, com a font de política per sobre de qualsevol organisme administratiu, és l'única garantia, dins de l'existència individual, perquè prevalgui la política sobre l'estatalisme. Aquest grau perfecte de supremacia té una importància crucial dins d'una societat que conté experts i especialistes per a les operacions de la maquinària social; mentre que el problema del manteniment de la preponderància de l'assemblea popular només es presenta durant el període de trànsit d'una societat administrativament centralitzada cap a una societat descentralitzada. Tan sols quan les assemblees populars, tant als barris de les ciutats com als pobles petits, mantinguin la major i més estricta vigilància sobre qualsevol tipus d'organisme de coordinació confederal, es podrà elaborar una autèntica democràcia llibertària. Estructuralment, aquesta realització no ha de comportar problema algun. Les comunitats s'han recolzat en experts i administradors des de fa temps, sense perdre per això la seva llibertat. La destrucció d'aquestes comunitats ha estat més aviat deguda a un acte estatalista, no a un d'administratiu. Les corporacions sacerdotals i les prefectures s'han recolzat des de sempre en la ideologia, i en la ximpleria humana en forma encara més clara, i no van haver de recolzar-se en la força, per atenuar el poder popular, i finalment eliminar-ho.

L'Estat no ha pogut absorbir mai, íntegrament, l'ocorregut en el passat; aquest és un fet descrit per Kropotkin, en «El suport mutu», quan descriu el ric context existent en la vida civil fins a les comunes oligàrquiques medievals. En efecte, la ciutat ha estat sempre el punt oposat de la balança enfront dels Estats nacionals i imperials, fins als temps presents.

August i els seus hereus van fer de la supressió de l'autonomia municipal una peça mestra de l'administració imperial romana, i igual van fer els monarques absoluts de l'època de la Reforma. «Tirar a baix les muralles de les ciutats» va ser la política central de Luis XIII i de Richelieu, una política que va sortir a la superfície anys més tard, quan el Comitè de Salut Pública de Robespierre va fer i va desfer al seu antull per restringir els poders de la Comuna 1793-94. La «Revolució Urbana» ha acompanyat a l'Estat com un poder doble irreprimible, un desafiament potencial en poder centralitzat a través de la història. Aquesta tensió prossegueix avui dia, i com a exemple, els conflictes entre l'Estat centralitzat i les municipalitats en tota Amè-

rica del Nord i Anglaterra. És aquí, a l'entorn de l'individu més immediat, -la comunitat, el veïnat, el poble, el llogaret- on la vida privada es va lligant lentament amb la vida pública, és el lloc autèntic perquè existeixi un funcionament a nivell de base, sempre que la urbanització no hagi destruït totalment les possibilitats per a això. Quan la urbanització hagi emmascarat la ciutat de tal manera que aquesta manqui per complet d'identitat pròpia, li falti la cultura i els espais per relacionar-se socialment, quan li faltin les bases per a la democràcia, -no importa amb que paraules la definim- llavors haurà desaparegut la identitat de la ciutat, i la possibilitat de crear formes revolucionàries seran tan sols ombres d'un joc d'abstraccions. Per la mateixa raó, cap símil radical basat en fórmules llibertàries ni les seves possibilitats, tenen sentit quan manquen de la consciència radical que donaran a aquestes formes, contingut i sentit. Adonem-nos que qualsevol forma democràtica o llibertària pot ser transformada en contra de l'ideal de llibertat si es conceben d'una forma esquemàtica, amb finalitats abstractes freturoses d'aquesta substància ideològica, i d'aquesta organicitat a partir de la qual aquestes formes dibuixen aquest significat alliberador. A més, seria bastant innocent pensar que formes tals com el barri, el poble, i les assemblees comunals populars podrien aconseguir el nivell de la vida pública llibertària, o arribar a crear un cos polític llibertari, sense un moviment polític que fos altament conscient, que estigués ben organitzat, i fora programàticament coherent.

Seria igualment ingenu pensar que tal moviment llibertari podria néixer sense la «intelligentsia» radical indispensable, que el seu mitjà està en aquesta vida comunal intensament vibrant (cal recordar referent a això a la «intelligentsia» francesa de la Il·lustració, i la tradició que va crear en els quarts (barris) i cafès de París; No em refereixo al conglomerat d'intel·lectuals anèmics que copen les acadèmies i instituts de la societat occidental [2]. Tret que els anarquistes es decideixin a desenvolupar aquest estrat de pensadors de menor esplendor, la vida pública de la qual es transformi en una recerca de comunicació amb el seu entorn social, en el cas contrari, es trobaran amb el perill real de transformar les idees en dogmes, i de convertir-se en hereus per dret propi de moviments i gents ancestrals, que pertanyen a una altra època històrica.

Tesi V

És indubtable que un pot posar-se a jugar -i perdre's entre termes com a «municipalitats», i «comunitat», «assemblees» i «democràcia directa», perdent de vista les classes, ètnies, i diferents gèneres que converteixen paraules tals com «el Poble» en alguna cosa sense sentit, en abstraccions gairebé obscurantistes. Les assemblees per sectors de 1793 no només es van veure forçades a un conflicte amb la Comuna Burguesa de París o amb la Convenció Nacional; sinó que es van convertir en un camp de batalla entre elles mateixes entre els estrats de propietaris i els no propietaris, entre realistes i demòcrates, entre moderats i radicals.

Si ens quedem exclusivament en aquest nivell econòmic, seria tan erroni com ignorar les diferències de classe per complet, i parlar només de «fraternitat», «llibertat», i «igualtat», com si aquestes paraules fossin poc més que retòrica. No obstant això, s'ha escrit ja bastant per desmitificar els lemes de les grans revolucions «burgeses»; en efecte, s'ha fet tant en aquest sentit per reduir aquests lemes a meres reflexions d'interessos egoistes burgesos que correm el risc de perdre de vista qualsevol dimensió populista utòpica que tinguessin en si. Després de totes les coses que s'ha dit sobre els conflictes econòmics que van dividir les revolucions anglesa, americana i francesa, les històries futures d'aquests drames haurien de servir millor per revelar-nos el pànic burgès a qualsevol tipus de revolució; el seu conservadorisme innat, i la proclivitat que tenen a comprometre's a favor de l'ordre establert. També seria de gran utilitat que la història ensenyés com els estrats revolucionaris de cada època empenyien als revolucionaris «burgesos» molt més allà dels confins conservadors que aquests establien, portant-los a interessants situacions de desenvolupament de principis democràtics, en els quals els burgesos mai s'han sentit massa còmodes. Els diferents «drets» formulats per aquestes revolucions no es van aconseguir gràcies als burgesos, sinó malgrat ells; així els grangers lliures nord-americans de la dècada de 1770 i els sans culottes (descamisados) de la dècada de 1790 -i a més el seu futur és cada vegada més qüestionable dins d'aquest món cibernètic i corporatiu que està en creixement.

No obstant això, aquestes tendències actuals i futures de caràc-

ter tecnològic, social i cultural, que s'agiten i amenacen amb descompondre l'estructura de les classes tradicionals nascuda en la Revolució Industrial ens porten la possibilitat que sorgeixi un interès general diferent als interessos de classe, creats durant els dos últims segles. La paraula «poble» pot tornar a incorporar-se al vocabulari radical -no com una abstracció obscurantista, sinó com una expressió el significat de la qual venja associat a una capa social de desarrelament progressiva, de fluïdesa, i desplaçament tecnològic; de manera que ja no sigui integrable en una societat cibernètica i altament mecanitzada. A aquesta capa social de desplaçament tecnològic podem afegir-li els joves i els ancians, que s'encaren amb un futur bastant dubtós dins d'un món que ja no pot definir els rols que la gent juga dins de l'economia i la cultura. Aquestes capes socials ja no quadren adequadament dins d'una divisió simplista de conflictes de classe, com tregui la teoria radical estructurava al voltant dels «treballadors assalariats» i el «capital». El concepte de «poble» pot retornar a la nostra època dins d'un sentit encara diferent: Com un «interès general» que es forma a partir de l'interès públic en relació a temes ecològics, comunitaris, morals, de gènere, o culturals. Seria a més molt poc hàbil el subestimar el paper primordial d'aquests interessos «ideològics» aparentment marginals. Com deia Franz Borkenau fa prop de cinquanta anys, la història del segle passat ens mostra més que clarament com el proletariat pot enamorar-se més intensament del nacionalisme que del socialisme, i ser guiat preferentment per interessos «patriòtics» que per interessos de classe, tal com es podria apreciar per qualsevol que visités els Estats Units. A part de la influència històrica que tenen moviments ideològics tals com el Cristianisme o l'Islam, els quals, mostren encara el poder que la ideologia té sobre interessos materials, ens enfrontem amb el problema d'enfocar el poder de la ideologia en una direcció socialment progressista -principalment, les ideologies ecologistes, feministes, ètniques, morals i contraculturals, en les quals es troben nombrosos components anarquistes, pacifistes i utòpics que estan esperant a ser integrats dins d'una visió conjunta i coherent. En qualsevol cas, els «nous moviments socials», usant la terminologia creada pels neo-Marxistes, s'estan desenvolupant al voltant nostre, creuant les línies tradicionals de classes. A partir d'aquest ferment es pot elaborar encara un interès general amb mires molt més àmplies, nou i de major creativitat que els interessos particulars amb orientació econòmica del passat. I serà a partir d'aquest punt que el «poble»

naixerà i es dirigirà cap a les assemblees, un «poble» que anirà més enllà dels interessos particulars i donarà una major rellevància a l'orientació municipal llibertària.

Tesi VI

Així mateix, quan la imatge orwelliana de «1984» sigui clarament assimilable en alguna «megalòpolis» d'un Estat altament centralitzat i una societat altament corporativitzada, tindrem que veure les possibilitats que tenim de contraposar a aquest desenvolupament estatalista i social un tercer supòsit de pràctica humana: la situació política que suposa la municipalitat; el desenvolupament històric de la Revolució Urbana, que no ha pogut ser digerit per l'Estat. La Revolució sempre significa una dualitat de poders: el sindicat d'indústria, el soviets o el consell, i la Comuna, tots ells orientats contra l'Estat.

Si examinem acuradament la història, veurem com la fàbrica, criatura de la racionalització burgesa, no ha estat mai el lloc de la revolució; els treballadors revolucionaris per excel·lència, (els espanyols, els russos, els francesos i els italians) han estat principalment classes de transició, encara més estrats socials agraris en descomposició que es van veure subjectes de l'últim i discordant impacte corrosiu de la cultura industrial, avui dia convertida en tradicional. Així és, en efecte; allà on els treballadors estan encara en moviment, la seva batalla és totalment defensiva (irònicament es tracta d'una batalla per mantenir el sistema industrial que s'enfronta amb un desplaçament del capital i un augment de la tecnologia cibernètica) i que reflecteix els últims espartanencs d'una economia en decadència.

També es vol la ciutat -però de forma molt diferent a la fàbrica. La fàbrica no va ser mai un regne de llibertat, sempre va ser el lloc de la supervivència, de la «necessitat», impossibilitant i dissecant qualsevol activitat humana al seu voltant. El naixement de la fàbrica va ser combatut pels artesans, per les comunitats agràries, i per tot el món a escala més humana i més comunal. Tan sols la simplicitat de Marx i Engels, que van promoure el mite que la fàbrica servia per «disciplinar», «unir» i «organitzar» el proletariat, va poder impulsar als radicals, encaterinats per l'ideal del «socialisme científic», a ig-

norar quin era el paper autoritari i jeràrquic de la fàbrica. L'abolició de la fàbrica pel treball ecotècnic, creatiu, i fins i tot per components cibernètics dirigits a satisfer les necessitats humanes, és el desideratum del socialisme en la seva visió llibertària i utòpica; encara ens és una precondition moral per a la llibertat.

Per contra la Revolució Urbana ha jugat un paper molt diferent. Principalment ha creat la idea de humanitas universal i la comunaltzació de la humanitat al llarg d'unes línies racionals i ètiques. La revolució urbana ha aixecat els límits del desenvolupament humà que estaven imposats en llaços de germanor, el parroquialisme del món provincià, i els efectes sufocants del costum. La dissolució de les municipalitats autèntiques a les mans de la urbanització, va marcar un punt molt greu de regressió de la vida societal: va suposar la destrucció de l'única dimensió humana on es donava l'associació superior, i la desaparició de la vida civil, que justificava l'ús de la paraula civilització, així com del cos polític que donava identitat i significat a la paraula «política». A partir d'aquest moment, quan la teoria i la realitat entren en conflicte, un es justificava invocant la famosa cita de Georg Lukacs: «Que es fastiguegi la realitat» «Sota much the worse for the facts». La Política, tantes vegades degradada pels «polítics», i convertida en estatalisíno, ha de ser rehabilitada per l'anarquisme, i ser retornada al seu significat original, en el qual suposava una participació i, una administració civil, aixecant-se en contraposició de l'Estat, i estenent-se més enllà dels aspectes bàsics d'interrelació humana que anomenem interrelació social.

Amb un significat totalment radical, hem de tornar cap a les arrels de la paraula en la polis, i dins de l'inconscient vital de la gent, de manera que es creï un espai per a una interrelació racional, ètica i pública, que, al seu torn, doni lloc a l'ideal de la Comuna i de les assemblees populars de l'era revolucionària.

L'Anarquisme ha agitat sempre la bandera de la necessitat d'una regeneració moral, i la lluita per la contracultura (usant el terme en el millor dels sentits), i en contra de la cultura establerta. Amb això s'explica l'èmfasi que l'anarquisme fa sobre l'ètica, i el seu interès per ser coherent en mitjans i finalitats, la seva defensa dels drets humans i dels drets civils, així com el seu interès respecte a l'opressió dins de cada aspecte de la vida. No obstant això, la seva imatge contrainstitucional ha presentat més problemes. Convé recordar que

en l'anarquisme sempre ha existit una tendència comunalista, no només sindicalista o individualista. I que a més aquesta tendència comunalista ha mantingut una forta orientació municipalista, i que pot ser extreta principalment dels escrits de Proudhon i Kropotkin.

Del que s'ha mancat, no obstant això, és d'un acurat examen del moll polític d'aquesta orientació: es tracta de la distinció entre un moment del discurs, una forma de presa de decisions, i un desenvolupament institucional que no té caràcter social ni estatal.

La política civil no és tan sols política parlamentària; de fet, si ens cenyim al sentit històric autèntic del terme «política» dins del seu lloc precís en un vocabulari radical, té tota l'aroma de les assemblees de ciutadans atenesos, i el seu hereu igualitari, la Comuna de París.

Si aconseguim tornar cap a aquestes institucions històriques, i enriquir-les amb les nostres tradicions llibertar-les i les nostres anàlisis crítiques, retornant-les a la vida en aquest món, tan ideològicament confús; estarem portant el passat al servei del present en una forma creativa i innovadora.

Totes les tendències radicals estan carregades d'una certa mesura d'inèrcia intel·lectual, tant els anarquistes com els socialistes. La seguretat que ens dóna la tradició és tan forta que pot acabar amb tota possible innovació, fins hi tot entre els antiautoritaris.

L'anarquisme està caracteritzat per la seva actitud davant el parlamentarisme i l'estatalisme. Aquesta actitud ha estat àmpliament justificada pel curs de la història; però també ens pot portar a una paralització mental que, en teoria no és menys dogmàtica que el radicalisme electoral corromput, en la pràctica. Així si el municipalisme llibertari es construeix com a política orgànica, això és, una política que emergeix de la base de l'associació superior humana, anant cap a la creació d'un cos polític autèntic i de formes de participació ciutadanes; possiblement sigui aquest l'últim reducte d'un socialisme orientat cap a institucions populars descentralitzades. Un element important dins de l'aproximació al municipalisme llibertari és la possibilitat d'evocar tradicions vives per legitimar les nostres peticions, tradicions que, encara que són fragmentàries i irregulars, encara ofereixen potencialitat per a una política de participació amb una

resposta de dimensions globals a l'Estat. La Comuna està enterrada encara en els Consells de la ciutat (plens d'ajuntament); les seccions estan amagades als barris; i l'assemblea de ciutat està als ajuntaments; trobem formes confederals d'associació municipal amagades en els vincles regionals de pobles i ciutats. Recuperar un passat que pot viure i funcionar amb finalitats llibertar-los, no és, ni molt menys, estar captiu de la tradició; sinó que es tracta de filar conjuntament els objectius humans únics d'associació que romanen com a qualitats inherents a l'esperit humà, -la necessitat de la comunitat com a tal- i que han sorgit repetides vegades en el passat. Romanen en el present com a esperances que acaben de néixer, però que la gent té amb si en totes èpoques, sortint a la superfície en els moments d'acció i llibertat.

Aquestes tesis ens anticipen la visió de la possibilitat d'un municipalisme llibertari, i una nova política definible com un doble poder, que pot ser contraposat mitjançant les assemblees i les formes confederals a l'Estat. Tal com estan ara les coses al món orwellià de la dècada dels 80, aquesta perspectiva d'un poder doble és sens dubte una possibilitat de les més importants, entre unes altres, que els llibertaris poden desenvolupar sense comprometre els seus principis antiautoritaris. És més, aquestes tesis, apunten la possibilitat d'una política orgànica basada en formes participatives tan radicals d'associació civil, no excloents de la possibilitat que els anarquistes canvïn els quadres de les ciutats i pobles, i convalidin l'existència d'institucions democràtiques directes. I si aquest tipus d'activitat porta als anarquistes als plens dels ajuntaments, no hi ha raó perquè tal política hagi de ser parlamentària, màxim quan manté un nivell civil i està conscientment oposada a l'Estat. És curiós que molts anarquistes que celebren l'existència de les empreses industrials «col·lectivitzades», tant en un lloc com en un altre, i tot ells amb gran entusiasme a pesar que es forma part de l'entramat econòmic burges i que té una visió de la política municipal que considera amb repugnància les «eleccions» de qualsevol tipus; sobretot quan la política està estructurada entorn de les assemblees de barri, als delegats revocables, a les formes de comptabilitat radicalment democràtiques i als vincles locals fortament arrelats.

La ciutat no és congruent amb l'Estat. Tots dos tenen orígens molt diferents i han jugat papers molt diferents en la història. L'Estat

penetra en tots els aspectes de la vida quotidiana, des de la família a la fàbrica, des del Sindicat a la ciutat; la qual cosa no significa que els individus conscients hagin de retirar-se de qualsevol tipus de relacions humanes organitzades, de la pròpia pell d'un, per amagar-se en un estat de puresa i abstracció, de manera que es convalidaria la descripció d'Adorn sobre l'anarquisme com un «fantasma». Si hi ha algun fantasma que ens doni caça, són els que prenen forma de ritualisme i de rigidesa tan summament inflexible que un cau en un rigor mortis bastant semblant al que cau el cos congelat quan aconseguix la mort eterna. El poder de l'autoritat per donar ordres als individus físics haurà obtingut llavors una conquesta més completa que les ordres imperatives exercides a través de la simple coerció. Hauran posat la seva mà sobre el mateix esperit -i la seva llibertat per pensar lliurement i resistir amb idees, encara quan la capacitat per actuar estigui bloquejada temporalment per les circumstàncies.

Murray Bookchin.